

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И СОЦИАЛЬНЫХ НАУК
Кафедра психологии**

ПАНАСЮК
Дарья Сергеевна

**ОСОБЕННОСТИ РЕАКЦИИ НА СИТУАЦИЮ
ФРУСТРАЦИИ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ШКОЛЬНОГО
ВОЗРАСТА С НАРУШЕНИЯМИ ЗРЕНИЯ И СЛУХА**

Реферат дипломной работы

Научный руководитель:
Доктор психологических наук,
профессор
Слепович Е.С.

Минск, 2017

РЕФЕРАТ ДИПЛОМНОЙ РАБОТЫ

Объем дипломной работы составляет 43 страницы и включает 3 приложения и 44 использованных источника.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ФРУСТРАЦИЯ, ДЕТИ СТАРШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА, ЭМОЦИОНАЛЬНАЯ СФЕРА, НАРУШЕНИЯ ЗРЕНИЯ, НАРУШЕНИЯ СЛУХА.

Объект исследования дипломной работы – фрустрация у детей старшего школьного возраста. Предмет исследования дипломной работы – особенности реакции на ситуацию фрустрации детей старшего школьного возраста с нарушениями зрения и слуха. Цель дипломной работы – выявить особенности реакции на ситуацию фрустрации у детей старшего школьного возраста с нарушениями зрения и слуха. Методологическую основу дипломной работы составили взгляды Л.И. Солнцевой, А.Г. Литвака на особенности личности детей, имеющих нарушения зрения. Взгляды на психологические особенности личности детей, имеющих нарушения слуха, представленные в работах Т.Г. Богдановой, И.М. Соловьева. Подход к изучению фрустрации, рассмотренный в работах Ф. Е. Василюка.

В процессе написания дипломной работы были получены следующие результаты: рассмотрены представления о фрустрации в различных теоретических подходах; проведено эмпирическое исследование для выявления различий в реакциях на ситуацию фрустрации у детей с нарушениями зрения и слуха в сравнении с нормой; установлены различия в реакциях на ситуацию фрустрации у детей старшего школьного возраста с нарушениями зрения и слуха внутри группы.

Новизна полученных результатов заключается в том, что особенностям поведения в ситуации фрустрации старших школьников с нарушениями зрения и слуха не уделялось должного внимания в психологических исследованиях. Несмотря на то, что данный возраст является, с одной стороны, заключительным этапом формирования защитных механизмов, а с другой, одним из самых сложных и критических периодов развития личности, характеризующимся повышением интенсивности защитных процессов.

Материалы и результаты дипломной работы были получены на основании достоверных источников и самостоятельно проведенных теоретических и практических исследований.

РЭФЕРАТ ДЫПЛОМНАЙ РАБОТЫ

Аб'ём дыпломнай работы складае 43 старонкі і ўключае 3 дадаткі і 44 выкарыстаныя крыніцы.

КЛЮЧАВЫЯ СЛОВЫ: ФРУСТРАЦЫЯ, ДЗЕЦІ СТАРЭЙШАГА ШКОЛЬНАГА ЎЗРОСТУ, ЭМАЦЫЙНАЯ СФЕРА, ПАРУШЭННІ ЗРОКУ, ПАРУШЭННІ СЛЫХУ.

Аб'ект даследвання дыпломнай работы – фрустрацыя ў дзяцей старэйшага школьнага ўзросту. Прадмет даследвання дыпломнай работы – асаблівасці рэакцыі на сітуацыю фрустрацыі дзяцей старэйшага школьнага ўзросту з парушэннямі зроку і слыху. Мэта дыпломнай работы – выявіць асаблівасці рэакцыі на сітуацыю фрустрацыі ў дзяцей старэйшага школьнага ўзросту з парушэннямі зроку і слыху. Метадалагічную аснову дыпломнай працы склалі погляды Л. І. Солнцевой, А. Г. Літвака на асаблівасці дзяцей, якія маюць парушэнні зроку. Погляды на псіхалагічныя асаблівасці дзяцей, якія маюць парушэнні слыху прадстаўленыя ў работах Т. Г. Багданавай, І. М. Салаўёва. Падыход да вывучэння фрустрацыі, разгледжаны ў работах Ф. Е. Васілюка.

У працэсе напісання дыпломнай работы былі атрыманы наступныя вынікі: разгледжаны ўяўленні аб фрустрацыі ў розных тэарэтычных падыходах; праведзена эмпірычнае даследаванне для выяўлення адрозненняў у рэакцыях на сітуацыю фрустрацыі ў дзяцей з парушэннямі зроку і слыху ў параўнанні з нормай; ўстаноўлены адрозненні ў рэакцыях на сітуацыю фрустрацыі ў дзяцей старэйшага школьнага ўзросту з парушэннямі зроку і слыху ўнутры групы.

Навізна атрыманых вынікаў заключаецца ў тым, што асаблівасцям паводзін у сітуацыі фрустрацыі старэйшых школьнікаў з парушэннямі зроку і слыху не надавалася належнай увагі ў псіхалагічных даследаваннях. Нягледзячы на тое, што дадзены ўзрост з'яўляецца, з аднаго боку, заключным этапам фарміравання ахоўных механізмаў, а з другога, адным з самых складаных і крытычных перыядаў развіцця асобы, які характарызуецца павышэннем інтэнсіўнасці ахоўных працэсаў.

Матэрыялы і вынікі дыпломнай работы былі атрыманы на падставе дакладных крыніц, самастойна праведзеных тэарэтычных і практычных даследванняў.

DIPLOMA WORK SUMMARY

The work consists of 43 pages with 3 appendices and a bibliography including 44 sources.

KEY WORDS: FRUSTRATION, CHILDREN OF SENIOR SCHOOL AGE, EMOTIONAL SPHERE, VISION DISORDERS, HEARING DISORDERS.

The object of the study – frustration of senior school-age children. The subject of the study – features of the response to frustration of senior school-age children with visual and hearing disorders. The objective of the thesis is to reveal the features of the response to the situation of frustration of senior school-age children with visual and hearing disorders.

The methodological basis of the thesis are the views of L.I. Solntseva, A.G. Litvak on the features of the personality of children with visual and hearing disorders, the views on the psychological characteristics of the personality of children with hearing disorders, presented in the works of T.G. Bogdanova, I.M. Solovjov; the approach to the study of frustration, considered in the works of F.Y. Vasiliuk.

In the process of writing the thesis, the following results were obtained: the concepts of frustration in various theoretical approaches have been considered; an empirical research has been done to reveal the differences in reactions to the frustration situation of children with visual and hearing disorders compared to the norm; the differences in reactions to the frustration situation of children of senior school age with visual and hearing disorders have been established within the group.

The novelty of the obtained results is that there has not been paid due attention in the psychological research to the features of senior school children's behavior in the situation of frustration, despite the fact that, on the one hand, this age is the final stage in the forming of protective mechanisms and, on the other hand, it is one of the most difficult and critical periods of personal development, characterized by an increase in the intensity of protective processes.

All the materials and results of the thesis have been obtained on the basis of reliable sources and theoretical and practical research done independently.